

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU

Celem projektu badawczego jest opracowanie kompleksowej charakterystyki szczególnego pojęcia występującego w prawie własności przemysłowej – pojęcia użytkownika (w szczególności użytkownika uprzedniego). Termin „użytkownik” po raz pierwszy został wprowadzony w polskiej ustawie z 1924 r. o ochronie wynalazków, wzorów i znaków towarowych. Określa się nim osobę, która w dobrej wierze opracowała rozwiązanie techniczne (wynalazek) zgłoszone później przez inną osobę w urzędzie patentowym w celu uzyskania patentu, kiedy już w dacie tego zgłoszenia osoba ta stosowała to rozwiązanie lub podjęła w tym zakresie odpowiednie przygotowania. Innymi słowy, chodzi o sytuację, w której dochodzi do niezależnego od siebie stworzenia takiego samego rozwiązania technicznego przez dwie różne osoby, przy czym jedna z nich zdecydowała się na zgłoszenie go w celu uzyskania patentu, natomiast użytkownik uprzedni ograniczył się do wykorzystania tego rozwiązania we własnej działalności gospodarczej.

W opisanym przypadku zachodzi sytuacja, w której jedna z ww. osób uzyskuje patent – prawo wyłączne uprawniające do zakazania korzystania z danego wynalazku wszelkim osobom trzecim, a więc teoretycznie także i wspomnianemu użytkownikowi, który niezależnie opracował taki wynalazek i korzystał z niego we własnym przedsiębiorstwie. Pozbawienie użytkownika uprzedniego możliwości korzystania z samodzielnie opracowanego wynalazku byłoby jednak sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i fundamentami systemu ochrony patentowej, w związku z czym postanowiono, że użytkownikowi będzie przysługiwać prawo dalszego bezpłatnego korzystania z wynalazku w dotychczasowym zakresie. Zarówno prawodawstwo krajowe, jak i zagraniczne, ogranicza się jednak do bardzo skąpych uregulowań prawnych określających sytuację użytkownika uprzedniego, w związku z czym w literaturze prawnej oraz wypowiedziach orzecznictwa sformułowano szereg odmiennych poglądów co do tego, jaką naturę cywilnoprawną ma prawo użytkownika, jak powstaje oraz jak należy je wykonywać.

Celem projektu badawczego jest zatem sformułowanie całościowej charakterystyki tego prawa, obejmujące analizę jego poszczególnych aspektów oraz pojęć składowych. Wyniki projektu badawczego będą się przy tym odnosić nie tylko do patentów, ale także do wzorów użytkowych, przemysłowych oraz znaków towarowych (zarówno polskich jak i wspólnotowych), w przypadku których instytucja użytkownika również znajduje zastosowanie.

Wykonanie projektu badawczego wymaga przeprowadzenia pogłębionego przeglądu i analizy poglądów wyrażonych w orzecznictwie i polskiej nauce prawa, jak również w orzecznictwie i doktrynie wybranych obcych porządków prawnych. Do przetworzenia informacji uzyskanych z zebranego materiału w celu przygotowania ustaleń naukowych, zastosowana będzie metoda analizy krytycznej oraz rozumowań logicznych. Poważne znaczenie będzie miała również metoda analizy porównawczej, polegająca na porównaniu rozwiązań opracowanych w zagranicznych porządkach prawnych oraz dokonaniu oceny ich przydatności dla przygotowania niezbędnych ustaleń naukowych w odniesieniu do prawa polskiego. Wykonanie projektu wymaga dokonania kwerend naukowych w wyspecjalizowanych ośrodkach naukowo-badawczych (polskich i zagranicznych).

Wyniki projektu badawczego będą posiadać istotny walor naukowy. W ramach projektu analizie poddanych zostanie szereg kontrowersyjnych i nierozstrzygniętych zagadnień konstrukcyjnych z pogranicza klasycznego prawa cywilnego oraz prawa własności przemysłowej, składających się na instytucję użytkownika. Projekt przewiduje przygotowanie kompleksowej charakterystyki tej instytucji, która do tej pory nie doczekała się monograficznego opracowania, obejmującej przede wszystkim wyjaśnienie konstrukcji prawa użytkownika, sposobu i warunków jego powstania, jak również zasad jego wykonywania.

Wziąwszy pod uwagę pojedyncze, rozbieżne wypowiedzi orzecznictwa dotyczące tej kwestii oraz skąpe wskazania doktrynalne, wyniki projektu badawczego mogą znaleźć także istotny walor zarówno dla praktyki orzeczniczej, pozwalając ujednoczyć podejście polskich sądów, jak i dla przedsiębiorców, gdyż wyniki te przyczynią się do większej przejrzystości i pewności stosunków prawnych. Ma to szczególne znaczenie w kontekście możliwego wprowadzenia systemu tzw. jednolitego skutku ochrony patentowej, który może wpłynąć na poważne zwiększenie się liczby patentów obowiązujących w Polsce, w stosunku do których przedsiębiorcy mogą być właśnie użytkownikami w rozumieniu prawa własności przemysłowej.

Wyniki badań będą upowszechnione w postaci monografii naukowej.